

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ

Materiály pro výkonovou elektrotechniku

úloha číslo 5:

Elektrická pevnost izolačních fólií

Vypracoval:
Roman Zemánek
13. října 2010

Zadání:

- (a) Zjistěte elektrickou pevnost E_p připravených vzorků izolačních materiálů způsobem krátkodobé zkoušky a při použití stejnosměrného napětí .
- (b) Získané výsledky přehledně zpracujte do tabulky a zhodnoťte minimálně z těchto třech úhlů pohledu:
  - Jak se uplatňuje tloušťka izolantu na jeho U_p resp. E_p .
  - Jak ovlivňuje elektrickou pevnost vnitřní nehomogenita materiálu.
  - Jak se projeví na E_p vyplnění prázdných (vzduchových) miniobjemů izolantu v prostoru mezi elektrodami jinou izolační látkou, jejíž skupenství není plynné.

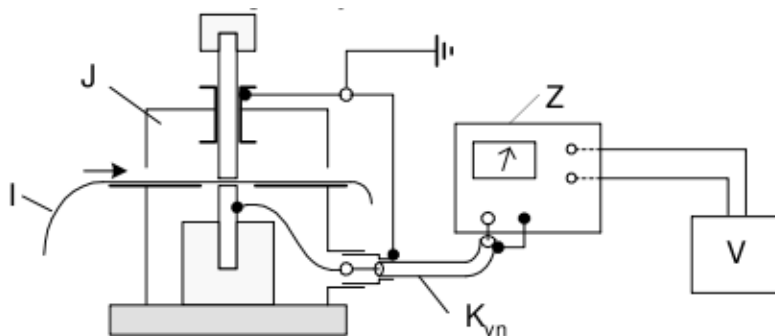
Použité přístroje:

- stejnosměrný zdroj napětí 10 kV s volitelným omezením proudu na 50 μA nebo 500 μA
- elektrodové jiskřiště s válcovými elektrodami o průměru 6 mm
- napětí U_p lze odečítat orientačně přímo na zdroji nebo přesněji na externím voltmetru

Popis aktuálního pracoviště:

U každého z materiálů zjistěte 10 údajů průrazného napětí a z nich vypočítejte:

- průměrnou velikost elektrické pevnosti E_p v kV/mm
- směrodatnou odchylku veličiny E_p v kV/mm
- variační koeficient V (%)

Obr. 2. Pracoviště pro měření U_p tenkých vzorků izolačních materiálů

J – jiskřiště, I – měřený vzorek izolantu, Z – vysokonapěťový zdroj, V – externí analogový voltmetr, K_{vn} – vysokonapěťový přívodní kabel

Vztahy použité k výpočtům:

- Střední hodnota elektrické pevnosti

$$\bar{E}_p = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{U_{pi}}{h}$$

- Směrodatná odchylka

$$s = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n \varnothing_i^2}$$

kde
$$\varnothing_i = \bar{E}_p - \frac{U_{pi}}{h}$$

- Variační koeficient

$$V(\%) = 100 \frac{s}{\bar{E}_p}$$

Příklad výpočtu:

E_p karbelového papíru:
$$E_p = \frac{U_p}{h} = \frac{1,28}{0,12} = 10,66 \text{ kV/mm}$$

střední hodnota E_p :
$$\bar{E}_p = \frac{1}{20} \sum_{i=1}^{20} \frac{1,28}{0,12} = 10,708 \text{ kV/mm}$$

směrodatná odchylka:
$$s = \sqrt{\frac{1}{19} \sum_{i=1}^{20} \varnothing_i^2} = 0,455 \text{ kV/mm}$$

variační koeficient:
$$V(\%) = 100 \frac{0,455}{10,708} = 4,251$$

Zhodnocení výsledků:

- Vliv tloušťky izolantu na jeho U_p resp. E_p .
  - Před měřením bych odhadoval, že čím tlustší dielektrikum budu měřit, tím větší bude muset být průrazné napětí (případně elektrická pevnost). Nicméně měření to vůbec nepotvrdila a naopak ani zcela nevyvrátila. Je to dáno tím, že průraz dielektrika se dělí na elektrický (pak E_p závisí na struktuře látky) a tepelný (pak E_p roste s klesající tloušťkou materiálu).
- Ovlivnění elektrické pevnosti vnitřní nehomogenitou materiálu.
  - Zde se zdá být závislost výrazná, neboť při měření karbelového papíru napuštěného v oleji se měřené hodnoty často mnoho lišily, čemuž taky odpovídá v tomto případě vysoký variační koeficient roven 12,787 (a přesahující tedy „povolenou“ hranici 10). Domníváme se, že takto vysoký variační koeficient je způsoben právě nehomogenním napuštěním karbelového papíru olejem.
- Jak se projeví na E_p vyplnění prázdných (vzduchových) miniobjemů izolantu v prostoru mezi elektrodami jinou izolační látkou, jejíž skupenství není plynné.
  - Tento jev jsme mohli pozorovat pouze u karbelového papíru bez a s obsahem oleje. V tomto případě po napuštění minerálním olejem stoupla elektrická pevnost 4 až 6-ti násobně oproti karbelovému papíru samotnému (tj. vyplněnému vzduchem).